

Pareltjes met informatie over de geschiedenis van Rossum

nummer 39, november 2024



De stichting van een Rooms Katholieke lagere school in Rossum



De katholieke school van Rossum was gevestigd in de Kerkstraat, op de hoek van de Koningstraat. Tegenwoordig bevindt zich daar het parkeerterrein. Op de foto zien we de voorkant van de school.

Er is enige discussie over de vraag wanneer de school precies is gesticht. Het kan immers om de stichting van de school als onderwijsinstelling gaan en om het moment waarop deze instelling haar schoolgebouw kon betrekken. Om die vraag te beantwoorden, kunnen we de verslagen van de gemeente Rossum van het begin van de 20e eeuw raadplegen. In het onderdeel 'onderwijs' van het verslag van 1904 staat dat er een katholieke school in Rossum is. Deze school heeft twee onderwijzers en wordt door 94 leerlingen bezocht. In de gemeenteverslagen van voor 1904 vinden we geen gegevens over deze school, behalve onder het kopje 'Jaarwedden der onderwijzers'. Daar is in handschrift een cryptische aantekening toegevoegd 'een bijdrage huiskamer f 50,-'. Er blijkt onder deze post f 26,25 uitgegeven te zijn. Maar het gemeente-

verslag over 1903 is in het archief niet te vinden en dat van 1902 is onvolledig. Juist het gedeelte over het onderwijs ontbreekt. Dit maakt het niet eenvoudig om de correcte stichtingsdatum van de school te achterhalen. Vooral omdat correspondentie met het katholieke schoolbestuur over de stichting van de school ontbreekt. De opstartjaren zijn in het gemeente-archief dus niet eenduidig te achterhalen. Maar vanaf 1904 staat er steeds in deze verslagen hoeveel onderwijzers en hoeveel kinderen de rooms katholieke lagere school telt. Daaruit is zonder meer af te leiden dat de school aan een behoefte voorziet; in de eerste jaren van haar bestaan heeft de school al meer dan 90 leerlingen, en dat blijft aanvankelijk ook zo. Vanwege dit aantal kan de school al snel een derde onderwijzer benoemen. Dat de stichting

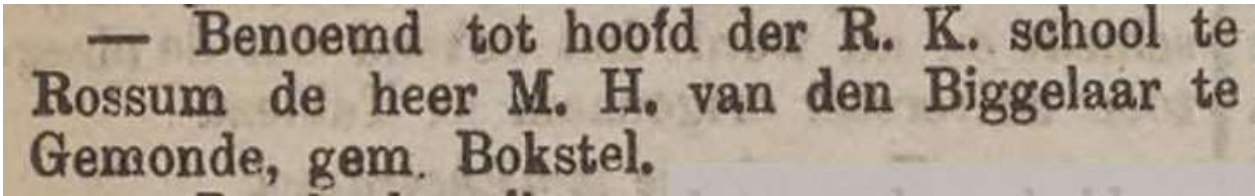
van de katholieke school een aderlating voor de openbare school in Rossum betekende, zal duidelijk zijn. Veel katholieke kinderen uit Rossum bezochten immers traditiegetrouw de openbare school. Telde de openbare school in 1901 nog ruim 180 leerlingen, in 1904 waren dat er nog maar 135.

Een andere kwestie betreft het moment waarop het personeel en de kinderen gebruik konden maken van een eigen school, Anders gezegd: wanneer was de school van de foto voor het onderwijs beschikbaar? Er wordt gezegd dat de opening van de school in 1906 plaats vond, bij het begin van het schooljaar. In september 1906 dus. In de tussentijd zal men 'geïmproviseerd' hebben. Hoe dat precies was, is ons niet duidelijk. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat het onderwijs in 1904 in een aangepaste boerenschuur werd gegeven. Bij een 'bevriende boer' misschien. Een tweede optie is dat school werd gehouden in de katholieke kerk die op hetzelfde terrein stond als waar de school werd gebouwd. We weten het niet, maar misschien wordt dit nog eens duidelijk. Het een en ander geeft echter aan waarom er twee startjaren voor de katholieke school van Rossum worden genoemd. De stichting van een katholieke school en de bouw van een school zijn zaken waar de burgerlijke gemeente weinig bemoeienis mee heeft, al zal er door de gemeente Rossum een vergunning afgegeven zijn. Maar het zijn vooral acties van het Rossumse parochiebestuur geweest, die daarbij hulp zullen hebben gekregen van het bisdom en van de pastoor. Interessant is de betrokkenheid van de pastoor.

We zien dat er overal in het land katholieke scholen worden gesticht. De schoolstrijd van de 19e eeuw heeft tot de 'opmars van het bijzonder onderwijs' geleid. Maar bijzondere scholen moesten hun onderwijs in eerste aanzet zelf bekostigen. De strijd om de identiteit van de school werd pas beëindigd in 1917, toen het parlement tot de gelijkstelling van het openbaar en het bijzonder onderwijs besloot. Dat was een grote wens van de conventionele partijen in het parlement. De protestanten en de katholieken trokken in deze strijd samen op. Maar als 'tegenprestatie' moesten zij wel instemmen met het algemeen kiesrecht, wat de liberalen en de socialisten wilden.

De katholieke gemeenschap van Rossum bepaalt zelf wie het schoolgebouw mag bouwen. De pastoor neemt hierin het voortouw. Hij blijkt de financiële kant van de bouw te behartigen. De plaatselijke aannemer Van Beurden wordt uitgenodigd. Deze begint voortvarend. Eind 1906 is de school klaar en betrekken de kort daarvoor benoemde onderwijzers en de katholieke kinderen het riante schoolgebouw. Of dit met enig ceremoniële feestelijkheden plaats vond, is niet bekend. Ook hiervoor geldt dat er hier weinig over is vast gelegd. En als het al is gedocumenteerd, dan is het niet duidelijk in welk archief we het kunnen vinden. Daarom vragen we lezers om ons te helpen: wie iets weet over de stichting van de rooms katholieke school in de beginjaren van de 20^e eeuw, of ons kan wijzen op een archief waarin we dit kunnen nagaan, vragen we ons te mailen: pareltjesroossum@gmail.com

Het personeel in de eerste jaren van de katholieke school



In de regionale pers wordt de benoeming van het hoofd der katholieke lagere school gemeld

In 1904 werken M.H. van den Biggelaar als schoolhoofd en J.C.E. Smulders als onderwijzeres aan de school. Van den Biggelaar komt uit Boxtel. In 1905 wordt een derde onderwijzer benoemd: P.J. van Haaren. Maar in 1906 blijkt het personeelsbestand van de school veranderd: naast het schoolhoofd M.H. van den Biggelaar zijn er een onderwijzer, J.J. Jansen, en een onderwijzeres, L.B. van Gemert aan de school verbonden..